

Building for the future
Child in the City
November 2023 - Brussel

*Geef jeugd
de ruimte!*

Geef jeugd de ruimte!

INLEIDING

Uit onderzoek van Jantje Beton blijkt dat kinderen het liefst buitenspelen in de speeltuin. Helaas blijkt uit onderzoek dat ruim een kwart van de speeltuinen in Nederland binnen vijf jaar zal verdwijnen. Op dit moment spelen er 300.000 kinderen in Nederland nooit of nauwelijks buiten. Deze kinderen kunnen zich daardoor niet goed ontwikkelen. Voorbeelden van Jantje Beton laten zien wat dit betekent voor kinderen en jongeren. Zie hiervoor:

https://jantjebeton.nl/?gad_source=1&gclid=EAlaIQobChMli-bVwYK_gwMVjBStBh2qOAX2EAAAYAiAAEgJn_fd_BwE

Op het internationale congres "building for the future" van Child in the City in Brussel kwam ik veel vergelijkbare voorbeelden tegen en tegelijk ook inspirerende voorbeelden van de wijze waarop je een stad of dorp aantrekkelijk kunt maken voor kinderen en jongeren. Een inspirerend congres met zo'n 300 deelnemers uit 37 landen uit de hele wereld. Het congres werd mede georganiseerd door de gemeente Brussel en ook geopend door een zeer welbespraakte Ans Persoons,

Brussels staatssecretaris. Zij gaf aan dat Brussel zo mooi is omdat het juist een niet-perfecte stad is. Dat maakt Brussel levendig, bruisend, spannend en uitdagend. Op het congres spraken we vooral over de relatie tussen jeugd en de openbare ruimte en de wijze waarop je kinderen en jongeren kunt betrekken bij de inrichting en het gebruik van speel- en ontmoetingsruimte in het openbaar. En er is veel aan de hand wat dat betreft. De slogan "bouw een stad voor kinderen en je bouwt een stad voor iedereen" is mij goed bijgebleven na al die workshops en lezingen.

MEER OUDEREN DAN JONGEREN IN DE WERELD

Als je kijkt naar de jeugd in mondiaal perspectief, dan neemt het aantal ouderen in de wereld toe, ook in leeftijd, en het aantal geboren kinderen neemt af. In bijvoorbeeld China neemt de oudere bevolking toe en neemt aantal kinderen af. Van 41 % IN 1953 naar 21 % in 2020. Uit onderzoek in Beijing blijkt hoe belangrijk het is om voor grootouders die op hun kleinkinderen passen wat heel gewoon is in China, ontmoetingsplekken vooral dicht bij de woning moeten zijn, zowel voor de ouderen als voor de kinderen zelf. Grote stadsparken lijken aantrekkelijk voor mensen, maar niet als je verschillende dingen moet combineren, zoals oppassen, boodschappen doen, en andere buurtbewoners wilt ontmoeten.

Op verschillende plekken in steden leidt dit tot intergenerationele conflicten. Beide belangengroepen strijden om meer ruimte en plek om te leven en te ontspannen. In een stad als Göteborg in Zweden hebben zij dat opgelost door vriendelijke speelplekken te maken zowel voor ouderen, met veel zitplekken en fitnessapparaten en groene speelruimte voor de kinderen.

BRUSSEL; STAD VAN DIVERSITEIT EN GROTE CONTRASTEN

Even terug naar Brussel: Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt zo'n 1,2 miljoen inwoners, verdeeld over 19 gemeenten, waarvan de stad Brussel er een van is met zo'n 200.000 inwoners. Fatima Zibouh, expert diversiteit en inclusie in Brussel legde uit hoe die diversiteit er uit ziet in het gewest Brussel; 74 % van de populatie heeft niet Belgische achtergrond, er zijn 184 nationaliteiten, 104 verschillende talen. 30 % van alle kinderen in Brussel leeft onder de armoedegrens. Even ter vergelijking in Amsterdam groeit zo'n 16 % van alle kinderen op in armoede.

Fatima onderzocht vooral welke onderwerpen jongeren belangrijk vinden voor hun leven in de stad. Zij kwam uit op het volgende rijtje in volgorde van belangrijkheid: sociale contacten, identiteit, klimaat, mobiliteit, publieke ruimtes, veiligheid. En als je dan kijkt naar de relatie tussen jongeren en gebruik van openbare ruimten voor sociaal contacten: 70 % van de openbare ruimte in het stadsgewest Brussel is voor het verkeer. En Brussel kent hele rijke wijken en stadsdelen en hele arme stadsdelen.

Op het congres bezochten we de Marollen, een van de oudste en voorheen armste wijken van de stad Brussel zelf. Een indrukwekkend en ook inspirerende excursie langs skateparken, basketbalveldjes voor meiden, betonnen flat kolossen en een hele brede 24/7 school midden in de Marollen.

VERSCHILLEN TUSSEN RUIMTE GEBRUIK JONGENS EN MEIDEN

Uit de workshops over gebruik van ruimtes door jongeren kwamen duidelijke verschillen naar voren tussen jongens en meisjes. Er heerst vooral de gedachte bij bestuurders dat "girls do not hang out, ". Uit onderzoek in Gent blijkt 59 % van

meisjes zich niet welkom te voelen in publieke parken omdat jongens die ruimtes claimen. 91 % van meiden onderging lastiggevallen te worden in parken, terwijl 37 % van jongeren in de publieke ruimte een meisje is. Maar uit lokaal onderzoek in Brussel blijkt vooral dat meiden wel degelijk buiten willen zijn, maar dat die openbare ruimten voor meiden niet vrouwvriendelijk zijn ingericht. In Brussel is vanuit de vrouwenbeweging veel acties gekomen. In deze link vind je daar een mooi voorbeeld van: https://www.zijkant.be/wp-content/uploads/2023/06/Girls-Play-The-City_rapport-NL_def.pdf

Meiden vinden bijvoorbeeld een voetbal- of basketbalkooi met één ingang heel vervelend. Zij hebben liever een ruimte met meerdere uitgangen zodat jongens of andere mannen hen niet kunnen insluiten.

In Brussel hebben zij een basketbalveldje volledig roze gemaakt en daar houden jongens ook niet van. Het project Vital cities G.I.R.L. (gender inclusieve ruimte leeft !) creëert in Ronse, Roeselare en Antwerpen, samen met de gemeenten en de welzijnsorganisaties meidenvriendelijke ruimtes.

Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn:

- co-creatie van de ruimtes met de meiden
- creëer leuke activiteiten met en door de meiden
- zorg voor communicatie mogelijkheden (Wifi)
- zorg voor veiligheid
- creëer vooral sociale verbindingen in plaats van alleen competitieve
- gebruik vrouwelijke rolmodellen
- zero-tolerance bij lastigvallen, en voed jongens op om ruimtes samen te delen en te respecteren
- werk samen met partners en gemeente

In de link is een mooi voorbeeld te zien op welke wijze je dit kunt aanpakken.

<https://www.vitalcities.be/src/Frontend/Files/MediaLibrary/03/poster-child-in-the-city.pdf>

FORMELE EN INFORMELE SPEEL- EN ONTMOETINGSRUIMTES

Op een workshop hadden zij kinderen gevraagd wat voor plek zij in hun dorp willen hebben. Het antwoord was "een Macdonald", bij nader vraag bleek dat het de kinderen vooral ging om de volgende zaken:

- een droge en warme plek om elkaar te ontmoeten
- niet te veel toezicht door ouders
- gratis wifi

In Berlijn deed men onderzoek naar ontmoetingsruimtes voor jongeren en het bleek dat een mooi ingericht speelpark weinig jongeren trok. Waarom? Een metrostation in de buurt van het park had gratis wifi en een overkapping. Voor pubers wordt de eigen woonwijk minder belangrijk: gratis wifi, gratis OV en een plek waar volwassenen niet direct kunnen toezien, vinden zij prettig.

Maar de plek moet ook niet te veel verborgen plekje hebben, bijvoorbeeld van bosjes en struiken omdat dat ook gelegenheid geeft voor ongere types.

Bestuurders denken snel dat een formele speel- ontmoetingsplek belangrijk is. Maar er zijn ook 'hidden Champions' die niet door volwassen kunnen worden verzonnen en toch populair zijn onder jongeren. In Envigado in Colombia worden afgeleg

ruimtes door jongeren zelf ingericht met activiteiten zoals festivals en skateboard evenementen. De buurt leeft er zelf ook door op. www.s2cities.org.

Bestuurders kunnen daarom beter eerst gaan praten met jongeren over wat zij belangrijk vinden. Het Vlaamse Platform-C (www.platform-c.be) maakt gebruik van de pokebowl methodiek. Een aantrekkelijke methode om met kinderen en jongeren in gesprek te gaan over bijvoorbeeld inrichting en gebruik van speel – en ontmoetingsplekken. <https://sites.google.com/view/platformc/pok%C3%A9bowl>

En voor wie meer informatie wil over het succesvol inrichten van een kindvriendelijke woonomgeving, geeft het Vlaamse Kind & Samenleving 13 interessante principes hiervoor:

<https://k-s.be/ruimte-omgeving/kindvriendelijke-woonomgeving/13-principes-voor-kindvriendelijke-woonprojecten>

SPEELPLEINEN VOOR KINDEREN

Uit verschillende internationale onderzoeken blijkt dat de afstand tussen thuis en een speelplek bepalend is voor hoe vaak een kind buiten gaat spelen.

Dat kan wel oplopen tot een factor 6, blijkt uit Amerikaans onderzoek. In Finland wil men de afstand tussen een kinderopvanglocatie en een buitenspeelplek niet meer

laten zijn dan 300 meter. Dan wordt er veel gebruik van gemaakt. Ook kinderen willen een speelplek die veilig is, maar ook niet té openbaar. En als men speelattributen plaatst in een speelplein, blijken deze vaak in de winter helemaal niet prettig te zijn om mee te spelen. Te veel koud ijzer in een klimrek om vast te pakken. Ook hier geldt weer dat samen met kinderen kijken wat zij leuk vinden, zorgt ervoor dat we niet alleen wipkippen hebben in Nederland. Ook voor kinderen met autisme kun je goede speelplekken inrichten, waar deze kinderen op plekjes hebben om zich terug te trekken.

Uit Pools onderzoek bleek dat kinderen vooral een speelplek zoeken om te spelen als zij van school naar huis gaan, en niet andersom. Juist als kinderen zelf naar huis lopen, gaan zij sneller buiten spelen. Helaas blijkt ook in Polen dat ouders hun kinderen vaak met de auto brengen en halen, waardoor kinderen minder buiten spelen met alle gevolgen van dien. In de workshop over spelen en speelpleinen in Glasgow bleek dat voor arme gezinnen in Schotland; "poor quality leisure" leidt tot kwetsbare volwassenen. En zo'n 25 % van alle kinderen in Schotland leeft onder de

armoedegrens. Speelplekken in de arme wijken voor kinderen zijn het meest onveilig. Veel struiken en bosjes worden niet als natuurvriendelijk gezien, maar juist als onveilig. Gebruikte heroïne spuiten, condooms en andere vuiligheid maakt het dat kinderen en hun ouders vaak een omweg maken om thuis te komen en daardoor ook niet snel buiten gaan spelen.

TOT SLOT

Telkens als ik in het buitenland jeugdorganisaties bezoek of deelneem aan congressen over jeugd, kom ik geïnspireerd terug. Met voorbeelden, anekdotes of nieuwe contacten om weer eens een nieuw bezoek te plannen. En terugkerend zie je uit al die verschillende landen en voorbeelden terugkomen dat je de jeugd zelf mee moet laten denken, hen een veilige en aansprekend ruimte geeft in hun eigen buurt of juist op plekken die voor jongeren aansprekend zijn. En dat we ervoor moeten zorgen dat de jeugd niet tegenover een andere generatie komt te staan in het "gevecht" om de openbare ruimte. Want dan zou de jeugd wel eens kunnen verliezen. En als je de jeugd verliest, verlies je ook de toekomst. Voor Nederland geldt dit maar al te zeer, ook als

je ziet hoe vaak speelruimtes het onderspit moeten delven voor nieuwbouw, wegen en natuurcompensatie.

Wel jammer dat op dit mooie congres zo weinig Nederlandse deelnemers waren. Bestuurders, beleidsambtenaren, stedenbouwkundigen, kinder- en jongerenwerkers kunnen hier veel van leren.

Geïnteresseerd voor volgend congres? Volg dan de nieuwsbrief van Child in the City: <https://www.childinthecity.org>

